

НАУКОВІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття розкриває результати теоретичного дослідження щодо формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Проблемою теоретичного дослідження стало визначення методологічної платформи задля розробки педагогічних умов, які на практиці в поетапному режимі сприятимуть ефективності формування художньо-образних репрезентацій. У дослідженні позначено категорію студентів, що брали участь в експерименті як «бакалаври музичного мистецтва». Разом із тим, це узагальнена група здобувачів двох спеціальностей: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво.

Ключові слова: репрезентації, ментальний досвід, художньо-образні репрезентації, майбутні бакалаври музичного мистецтва, програмна музика, наукові підходи.

Постановка проблеми. У парадигмі компетентнісного підходу актуалізуються різноманітні аспекти підготовки майбутніх фахівців, зокрема й у галузі мистецтва, які інтегрують різні її вектори. Насамперед, це професійний інтелектуальний ресурс особистості, який поєднується з емоційною психічною сферою та спонукає до розвитку такої якості, як емоційний інтелект. До цього ж спрямовані безпосередньо дії, діяльність, практика, у межах яких або об'єктивується фаховий досвід, або взагалі народжується нова якість, нові явища, творчі продукти тощо. Цей інтегрований професійний метаконструкт не формується одразу, швидко та якісно. Для цього потрібен час, упродовж якого набувається певний досвід. Саме досвід стає ґрунтом якісної підготовки майбутнього фахівця.

Будь-який досвід, зокрема такий, що передбачає активну діяльність розумової сфери, розвиває інтелектуальний її ресурс, ґрунтується на такому феномені, як репрезентації.

З погляду когнітивної психології, феномен репрезентацій спочатку розумівся як фіксована форма певним чином упорядкованих знань або форма їх збереження (коди пам'яті, фрейми, перцептивні еталони) (Холодна, 2002, с. 99). Але згодом потрактування репрезентацій у когнітивній психології розширюються. Вони розглядаються як атрибути інтелектуальної сфери особистості, зокрема її розумового розвитку (Піаже, 1969), як засоби кодування інформації через дію-образ-слово (Брунер, 1977), подвійного

кодування (Paivio, 1986), розумових вражень, ідей, інсайтів, що вже кореспондується з творчими процесами (Rouse, 1974). Поступово в тлумаченнях щодо репрезентацій підсилюється саме цей образний контекст: «образ світу» (Леонт'єв, 1979), розумові компетентності (Hunt, 1983, с. 146), інтерпретації подій, які вже сформували певні уявлення образу світу (Смирнов, 1985), індивідуальна розумова «картина подій» (Dodds, White, 1980). Такий узагальнений погляд М. Холодної (Холодна, 2002, с. 98-101) дав змогу екстраполювати теоретичні позиції когнітивної психології на художньо-образну сферу як професійну галузь знань.

Відповідно до підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, професійний досвід має певні ознаки, що зумовлені фаховою кваліфікацією. Це такі кліше досвіду, які охоплюють музично-виконавську підготовку (вокальна, інструментальна, диригентсько-хорова), музично-методичну, психолого-педагогічну. Разом із тим, як для майбутніх учителів музичного мистецтва, так і бакалаврів музичного мистецтва, бакалаврів середньої освіти (музичне мистецтво) дієвим та професійно важливим є художньо-естетичний досвід та досвід інтерпретації художніх/музичних творів.

Зазначений аспект актуалізує формування художньо-образних репрезентацій, які в нашому дослідженні визначаються як «...складне полімодальне утворення, що є домінантою художньо-образного мисленнєвого ресурсу особистості і функціонує в її уяві, ґрунтуючись на кодах пам'яті, сформованих еталонах сприйняття та реагування на образи мистецтва, які активізуються в процесі різних форм музично-педагогічної діяльності та створюють основу для втілення індивідуальної виконавської та педагогічної інтерпретації» (Ю Янь, 2020, с. 96).

Поступове накопичення досвіду безпосереднього й опосередкованого спілкування з мистецтвом, його сприйняття, виконання, навіть творення сприяє формуванню певних художньо-образних уявлень, які активізуються та об'єктивуються під час вивчення або творчої події-зустрічі з новим твором. На цьому етапі обов'язково визначну роль відіграють саме репрезентації. Вони є такими цеглинками досвіду, які надають йому особливості та індивідуальної забарвленості. Кожний твір або створюється, або відтворюється особистістю, яка привносить у нього власні думки, власну художню ментальність. Отже, процес накопичення таких репрезентацій є абсолютно закономірним: чим ширше та різноманітніше репертуар для сприйняття та вивчення, тим досвід художньо-образних репрезентацій накопичується ефективніше й позитивно впливає на подальший процес оволодіння музичними творами.

Так саме, чим ширшим є досвід сприйняття різних видів мистецтва, розуміння символізму їх художньо-виразових засобів, тим яскравішими стають художньо-образні уявлення і ефективніше спрацьовують художньо-образні репрезентації як ґрунт власної інтерпретації. Таким чином, формування художньо-образних репрезентацій не може бути поза увагою освітнього процесу. Тобто, з одного боку, він об'єктивний, а з іншого, – він може і має бути керованим, методично забезпеченим. У такому випадку фонд накопичення досвіду застосування художньо-образних репрезентацій буде набагато ширшим ефективнішим.

Методичний супровід формування будь-яких феноменів, якостей, умінь тощо в мистецькій творчості базується на визначених факторах впливу на них. Інколи такими факторами можуть бути і попередня фахова підготовка, належність до певної мистецької школи, та взагалі до ментальних властивостей народу, нації, культури. Але існують фактори, які не носять такого глобального характеру, вони скоріше за все вказують на такі аспекти: наявність індивідуальних особливостей; загальний рівень функціональної грамотності; психологічні властивості особистості, які мають відношення до творчого процесу. Визначення таких факторів є важливим, оскільки вони спрямовують вибір наукових підходів, завдяки яким створюється методологічний каркас побудови ефективної методики.

З огляду на зазначене, **мета даної статті:** визначення наукових підходів, які стають методологічним ґрунтом задля вибору ефективних педагогічних умов формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Завдання полягає в обґрунтуванні факторів формування художньо-образних репрезентацій, що зумовлює вибір наукових підходів та педагогічних принципів дослідження зазначеного процесу, а також у виборі педагогічних умов, формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами програмної музики.

Матеріали та методи дослідження. Під час дослідження було застосовано результати аналізу наукової літератури стосовно феноменології репрезентацій у галузі когнітивної психології та художньо-образного мислення; у контексті теорії досвіду, зокрема ментального досвіду, застосовувалися теоретичні концепції щодо художньої ментальності та художньо-ментального досвіду, який охоплює ціннісну сферу культури суспільства й окремої особистості як її представника. Матеріалами також слугували узагальнення практики, зокрема музично-виконавської, методико-педагогічної та інтерпретаційної. Опрацьовувалися розробки стосовно

нарративу як педагогічного ресурсу мистецької освіти, зокрема в роботі над програмними фортепіанними творами, що безпосередньо впливає на формування та закріплення в досвіді художньо-образних репрезентацій.

Відповідно, для вибору наукових підходів було застосовано групу теоретичних методів дослідження: різні види аналізу (контекстний, компаративістський), узагальнення, порівняння, теоретичне моделювання – для визначення зв'язку факторів та наукових підходів дослідження й формування художньо-образних репрезентацій. А також емпіричний метод узагальнення музично-виконавської, педагогічної діяльності та інтерпретаційної творчості. Задля формулювання педагогічних принципів застосовувався теоретичний метод індукції, що дозволяв узагальнити теоретичні напрацювання щодо наукових підходів. Узагальнення методичних матеріалів, джерел, практики та застосування теоретичного моделювання дозволило визначити педагогічні умови формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи фактори впливу на формування художньо-образних репрезентацій, було взято до уваги феноменологію інтелекту. Згідно з когнітивною психологією, інтелект об'єктивується через такі феномени: ментальні структури, ментальний простір, ментальні репрезентації (Холодна, 2002, с. 94). Зазначені конструкти розглядаються крізь призму ментального досвіду. Отже, феноменологія репрезентацій також має бути осмислена в парадигмі ментального досвіду, якщо це ментальні репрезентації. М. Холодна визначає феномен ментальних структур як «фіксовані форми досвіду, що мають специфічні властивості», зокрема серед іншого – репрезентативність (феномен, що бере участь у процесі побудови об'єктивного образу або фрагменту реальності) (Холодна, 2002, с. 95). Серед іншого дослідниця вказує на багатомірність, конструктивність, ієрархічний характер організації, здатність до регуляції і контролю (Холодна, 2002, с. 95).

Якщо ментальні структури – фіксовані атрибути досвіду, то «ментальний простір – динамічна форма ментального досвіду, яка актуалізується в умовах пізнавальної взаємодії особистості зі світом» (М.Холодна, 2002, с. 96).

І, нарешті, ментальні репрезентації в структурі ментального досвіду – це, з погляду когнітивної психології, актуальний розумовий образ тієї або іншої конкретної події, що має суб'єктивні властивості.

Таким чином, бачимо, що ментальні репрезентації так або інакше (через структури, через простір) об'єктивуються в межах образної сфери інтелекту. Визначення цього положення зумовлює звернутися до *феноменологічного підходу* щодо художньо-образних репрезентацій. Саме визначення сутності такого психічного новоутворення в художньому досвіді дає змогу вибудувати подальший каркас методики його формування. А важливість цього процесу зумовлена тим, що художньо-образні репрезентації складають фундамент художнього мислення й відповідного професійного інтелекту особистості майбутнього фахівця в галузі мистецької освіти, його художньо-ментального досвіду. Узагальнюючи логіку застосування феноменологічного підходу в дослідженні художньо-образних репрезентацій, визначаємо доцільним запровадити такі педагогічні принципи, які, з одного боку, спрямовують процес наукового осмислення сутності досліджуваного феномена, а з іншого, – забезпечують послідовність та цілеспрямованість процесу набуття художніх знань і актуалізацію інтелектуальної компетентності майбутніх фахівців у галузі мистецтва. Отже, таким принципом визначено: *актуалізація інтелектуальної компетентності у галузі мистецтва*.

Звертаючись до художньо-ментальної сфери, у межах якої об'єктивуються художньо-образні репрезентації, зауважуємо на дослідженні О. Ребрової (Реброва, 2012), присвяченому художньо-ментальному досвіду. Дослідниця визначає цей феномен як «...полімодальне інтегроване утворення особистості, процес і результат постійного накопичення художньої інформації (етнохудожньої, полікультурної, науково-художньої, субкультурної тощо); дослідниця вказує на інтелектуалізацію в такому досвіді набутих операційних умінь, які виявляються в різних процесах, зокрема комунікативних, інтерпретаційних, емоційних. Вони впливають на формування художнього світогляду та уявлень художньої картини світу з орієнтацією на «... етнічні, національні цінності, стереотипи поведінки» (Реброва, 2013, с. 266).

За визначенням дослідниці, процес фахового становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін, не залежно від художнього профілю, здійснюється на основі особливих ментально-функціональних процесів, серед яких художньо-педагогічна самоідентифікація та репрезентація (там саме).

У дослідженні О. Ребрової в даному випадку йдеться про репрезентації особистості відносно себе як фахівця, накопичення певних стереотипів і кліше стосовно фахової підготовки та свого власного творчого

самовираження. Разом із тим, репрезетації художніх образів, досвіду застосування таких репрезентацій в інших умовах, під час вивчення інших художніх текстів є невідмінною ознакою компетентного фахівця. На підставі зазначеного, ураховуючи наявність фактору накопичення художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та взагалі бакалаврів музичного мистецтва задля дослідження художньо-образних репрезентацій доцільно *застосувати художньо-ментальний підхід*. Відповідно до нього слід розглядати дві проєкції: проєкція художньої ментальності як соціокультурного явища та проєкція індивідуальної траєкторії художньої ментальності особистості. У дослідженні важливі обидві проєкції, оскільки інтелектуальний ресурс особистості, його розвиненість здійснюється на основі взаємодії із соціумом, у такому багатоплановому діалозі, який реалізується в просторі культури. Відповідно до зазначеного підходу вводимо принцип: розширення індивідуальної бази художніх знань та оперування ними. Цей принцип спрямовує науковий пошук на художньо-інформативний та комунікативний контекст засвоєння нових знань та оперування ними в подальшому, у нових ситуаціях та умовах.

Відповідно до навчання мистецтву, зокрема в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, зазначимо, що цей принцип спрацьовує таким чином, що набутті знання, уявлення, художньо-образні та смислові стереотипи, які сформувалися під час вивчення певного художнього/музичного твору, створили в досвіді «каркас інформації», яка під час подальшого навчання та вивчення нових творів стає ґрунтом, відправною крапкою до осмислення та інтерпретації нового художнього тексту.

Такі знання мають ризомну, спектральну модель. Вони не обмежуються поясненнями щодо відповідності засобів виразності тому або тому образу, який покладено в основу художнього тексту. Вони охоплюють весь спектр питань стосовно культурних, етнічних, національних, ціннісних та інших факторів, що сприяли виникненню нового твору. Отже, у досвіді закладаються широкі культурологічні підвалини для подальшого вдосконалення художньо-інтелектуального розвитку на основі осягнення культурних цінностей у їх широкому розумінні (полікультурних, інокультурних, транскультурних тощо). На підставі зазначеного вводимо культурно-ціннісний підхід, якій зумовлює застосування двох важливих принципів: домінування ціннісно-смислового контексту в оцінюванні твору; орієнтація на культурну інваріантність ціннісного ставлення до художнього образу.

Художньо-образні репрезентації, які є атрибутами фахового досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема й їх «художньо-ментального досвіду», мають дієвий характер. Вони виникають у таких процесах, як: асоціації, аналогії, рефлексія ставлення та інтелектуальні пошуки смислу, а також осмислення емоційного враження та наявних стереотипних впливів художнього змісту. Нерідко такі дії активізують широкий спектр психічних процесів: сприйняття, оцінювання, аналітика, інтерпретація, які здійснюються завдяки різним модусам: візуальним, аудіальним, тактильним, кінестетичним тощо. Процесуальність та дієвість художньо-образних репрезентацій стимулюють творчі процеси виконавської інтерпретації твору. Відповідно до визначеного підходу було запропоновано застосування такого принципу, як: *активізація полімодального потенціалу художніх репрезентацій*.

Разом із тим, діяльність учителя музичного мистецтва далеко не обмежується безпосереднім виконавством. Головна мета – долучити школярів до сприйняття, розуміння й переживання художніх творів. Для цього вчителі застосовують різноманітні методи, технології. Одна з таких – кейс-метод (case method), якій у методичному дискурсі частіше вживається як кейс-стаді (case study). Його основна технологічна атрибуція полягає в аналізі конкретних ситуацій, у межах чого формуються певні навички та вміння. Ситуації є реальними. Але в межах художньо-освітнього процесу вони можуть бути і віртуальними, вигаданими, які створюються на основі уявлень та певних репрезентацій. Для цього застосовується технологія наративу. Учені О. Реброва та О. Олексюк (Olga Oleksiuk & Olena Rebrova, 2018) визначають концептуальні ідеї наративної педагогіки саме для професійної підготовки майбутніх учителів музичного і хореографічного мистецтва та взагалі фахівців мистецького профілю. Як указують науковці, наратив дозволяє враховувати не тільки логіку, а й осмислений та пережитий відрефлексований індивідуальний досвід. Для педагогіки наративна розповідь є цінністю, яка нагадує лінзу, що збирає в єдиний сюжет зображення цілісного феномену людського життя, долі» (там саме). Наратив відіграє суттєву роль у процесах смислоутворення щодо мистецьких творів.

На підставі зазначеного було застосовано наративно-дискурсивний підхід, відповідно до якого введено принцип: орієнтація на художньо-вербалізований супровід накопичення досвіду художніх репрезентацій.

Визначені наукові підходи і принципи стали методологічним ґрунтом для розробки педагогічних умов формування художньо-образних репрезентацій майбутніх учителів музичного мистецтва засобами програмної музики.

Саме програмна музика була взята за основну змістову лінію методики. Зазвичай у мистецтвознавстві під програмною музикою розуміють таку, яка має назву. Композитор точно вказує, що саме він хоче нам розповісти засобами музичної мови. На нашу думку, програмність твору «...не звужує інтерпретаційну творчість виконавця, а навпаки, розширює її за рахунок синергії художнього досвіду». (Ю Янь, 2021, с. 171). Програмність надає лише вектор для пошуку творчого тлумачення образу та його інтерпретації. Тут також спостерігається певна синергія духовно-емоційного стану композитора, виконавця-інтерпретатора та слухача. Разом із тим, прослідковується роль ще одного учасника цього процесу – вчителя музичного мистецтва, якій нібито спрямовує процес сприйняття твору в напрямі, що відповідає композиторському задуму.

Практичним результатом теоретичного обґрунтування наукових підходів та розроблених відповідно до них принципів, їх обговорення в контексті розробки подальшої методики, виявилися педагогічні умови формування художньо-образних репрезентацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Так, на ґрунті феноменологічного підходу та принципу актуалізації інтелектуальної компетентності в галузі мистецтва було розроблено першу педагогічну умову. Феноменологія художньо-образних репрезентацій розглядається крізь призму музики як інтелектуальної діяльності (Арановський, 2007). Обираючи першу умову, ми виходили з того, що художньо-образні репрезентації як конструкти досвіду, зокрема й художньо-ментального (Реброва, 2013), спираються на поступово сформований фонд художніх вражень, результатів міркувань, навіть осмислення певних стереотипів, які поступово стають і надбанням особистості. До таких можна віднести символічні значення певних інтонацій, інтервалів, ладів, навіть темпо-ритму. Через них нерідко визначається ймовірний зміст твору, а інколи й окреслений жанр, стильова відповідність, ідентифікація художнього методу того або іншого композитора. Цей процес є об'єктивним, він здійснюється закономірно. Але педагогічна умова – це не обов'язково та обставина, яка створюється спеціально. Це може бути та обставина, яка існує, але увага на неї не була зосереджена. Тобто, з методичного погляду, педагогічний потенціал тієї або іншої обставини не був цілеспрямовано врахований та задіяний у цілісній методичній системі. З огляду на це, було введено першу педагогічну умову: *накопичення фонду художньо-образного тезаурусу та художньо-перцептивних еталонів*. Ця умова сприяла збагаченню художнього/музичного мислення, впливала на його гнучким, операційним та продуктивну творчість.

На тлі культурно-ціннісного підходу та принципів: домінування ціннісно-сміслового контексту в оцінюванні твору; орієнтація на культурну інваріантність ціннісного ставлення до художнього образу, їх обговорення розроблялася друга педагогічна умова.

Логіка обговорення була такою. Серед операцій художньо-творчого мислення виняткове значення має процес оцінювання. Він ґрунтується і на основі аналізу, і порівняння, і зіставлення, і рефлексії власних почуттів. Кожний твір, кожний художній текст викликає як емоційні реакції, так і активізацію розумових процесів. Останні пов'язані з інтенціями зрозуміти, осягнути, виявити сутність та смисл. Це активізується, якщо твір сподобався, як кажуть «захопив» душу. Але не завжди ці процеси набувають повного осмислення та рефлексія. Лише за умов рефлексії власних почуттів та оцінок пошук смислу художнього образу в його інтерпретуванні завершиться якісним результатом – переконливою художньо-образною інтерпретацією.

Так чином, на основі зазначеного було введено другу педагогічну умову: *стимулювання оцінно-рефлексивного ставлення до емоційно-сміслового контенту твору у голографічній проекції досвіду*. Останнє передбачало рефлексію не лише твору, якій вивчається на даний момент, а й попередні, схожі за образами та смисловими ідеями.

Відповідно до процесуально-діяльнісного і наративно-дискурсивного наукових підходів і відповідних до них принципів, результатом їх обговорення стала визначена методична конструкція третьої педагогічної умови.

Оскільки художньо-образні репрезентації є конструктом, який охоплює декілька модусів сприйняття, розуміння і творення, а в педагогічному процесі ще й інтерпретування образу таким чином, щоб забезпечити його адекватне сприйняття школярами, формування таких репрезентацій має здійснюватися в особливому методично-системному процесі, у якому будуть охоплені і творча дія, і образ (його осмислення), і слово (нарратив), з яким будуть звертатися майбутні вчителі до школярів. Отже, відповідно до зазначеного, було введено третю педагогічну умову: *системне застосування мета-конструкту «дія-образ-слово»*.

В експерименті зазначені умови запроваджувалися поетапно, відповідно до «інтеріорізаційно-досвідного», «художньо-диспозиційного», «інтерпретаційно-праксеологічного» етапів.

Висновки. Теоретичне дослідження процесу формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва (майбутніх учителів музичного мистецтва та фахівців мистецького профілю) дозволило досягти поставленої мети та розв'язати визначені завдання.

Відповідно до завдань уточнено фактори, що зумовили вибір наукових підходів: фактор об'єктивного існування художньо-образних репрезентацій із потребою визначити їх феноменологію; фактор відповідності таких репрезентацій художньо-ментальному досвіду для фахівців зазначених спеціальностей; фактор поліхудожності та ціннісної зорієнтованості художньо-образних репрезентацій в їх культурно-освітній проєкції та фактор дієвості, впливовості художньо-образних репрезентацій на інтерпретацію творів в освітньому процесі.

Отже, методологічним ґрунтом процесу формування художньо-образних репрезентацій обґрунтовано такі наукові підходи та відповідні до них методичні принципи. Відповідно до феноменологічного підходу визначено доцільність застосувати принцип актуалізації інтелектуальної компетентності в галузі мистецтв. Художньо-ментальному підходу відповідав принцип розширення індивідуальної бази художніх знань та оперування ними. Культурно-ціннісний підхід зумовив застосування таких принципів: домінування ціннісно-сислового контексту в оцінюванні твору; орієнтація на культурну інваріантність ціннісного ставлення до художнього образу. Відповідно до процесуально-діяльнісного підходу був застосований принцип активізації полімодального потенціалу художніх репрезентацій. І наративно-дискурсивний підхід зумовив обрати принцип орієнтації на художньо-вербалізований супровід накопичення досвіду застосування художніх репрезентацій.

На основі окресленого методологічного ґрунту було розроблено три педагогічні умови, які запроваджувалися поетапно. Так, на першому, інтеріорізаційно-досвідному, етапі запроваджувалася умова: актуалізація фонду художньо-образного тезаурусу та художньо-перцептивних еталонів; на другому, художньо-диспозиційному, етапі впроваджувалася умова: стимулювання оцінно-рефлексивного ставлення до емоційно-сислового контенту твору у голографічній проєкції досвіду; на третьому, інтерпретаційно-праксеологічному, етапі впроваджувалася умова: системне застосування мета-конструкту «дія-образ-слово».

Ефективність зазначених умов та їх поетапного впровадження перевірялося експериментальним шляхом, в ході якого було отримано позитивні результати.

ЛІТЕРАТУРА

- Арановский, М. Г. (2009). Музыка и мышление. *Музыка как форма интеллектуальной деятельности*. Книжный дом «ЛИБРОКОМ», (сс.10-43) (Aranovskii, M. G. (2009). *Music and thinking. Music as a form of intellectual activity*. Book house "LIBROKOM", (pp. 10-43)).

- Брунер, Дж. (1977). *Психологія познання*. М.: Прогресс (Bruner, J. (1977). *Psychology of knowledge*. Moscow: Progress).
- Леонтьев, А.Н. (1979). Психологія образу. *Вестник Московського ун-та. Серія 14. Психологія*, 2, 3-13 (Leontiev, A. N. (1979). The psychology of the image. *Bulletin of the Moscow University. Series 14. Psychology*, 2, 3-13).
- Пиаже, Ж. (1969). Психологія інтелекта. *Избранные психологические труды*. М.: Просвещение (Piaget, J. (1969). *Psychology of intelligence. Selected psychological works*. М.: Enlightenment).
- Реброва, О. (2013). *Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проєкції педагогіки мистецтва*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова (Rebrova, O. (2013). *Theoretical study of artistic-mental experience in the projection of art pedagogy*. Kyiv: NPU named after M. P. Drahomanov).
- Смирнов, С.Д. (1985). *Психологія образу: проблема активності психического отражения*. М.: Изд-во Моск. Ун-та (Smirnov, S. D. (1985). *Psychology of the image: the problem of the activity of mental reflection*. М.: Publishing House of Moscow university).
- Холодная, М. А. (2002). *Психологія інтелекта: Парадоксы исследования*. Санкт-Петербург: Питер (Kholodna, M. A. (2002). *The Psychology of Intelligence: The Paradoxes of Research*. St. Petersburg: Peter).
- Ю, Янь (2020). Феномен художньо-образних репрезентацій в структурі поліхудожньої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VI Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 15-16 жовтня 2020 р.)*.Т.2., Одеса, ПНПУ імені К. Д.Ушинського, (сс. 96-99) (Yu, Yan (2020). The phenomenon of artistic-figurative representations in the structure of polyartistic competence of future musical art teachers. *Musical and choreographic education in the context of the cultural development of society. Materials and abstracts of the VI International Conference of Young Scientists and Students (Odessa, June 15-16, 2020)*. Vol. 2., Odessa, PNPU named after K. D. Ushynsky, (pp. 96-99)).
- Ю, Юнь (2021). Програма музика як педагогічний ресурс формування художньо-образних репрезентацій майбутніх учителів музичного мистецтва. *Scientific practice: modern and classical research methods*, Vol. 2, 170-172 (Yu, Yun (2021). Program music as a pedagogical resource for the formation of artistic-figurative representations of future musical art teachers. *Scientific practice: modern and classical research methods*, Vol. 2, 170-172).
- Dodd, D. H., White, R. M. (1980). *Cognition: Mental structure and processes*. Boston: Allyn and Bacon, Inc.
- Oleksiuk, O., Rebrova, O. (2018). Conceptual Ideas of Narrative Pedagogy in Professional Formation of a Music Art Teacher. *Journal of History Culture and Art Research* 7(1). *Cilt 7, Sayı 1*. [Http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/issue/view/33](http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/issue/view/33).
- Paivio, A. (1986). *Mental representations: A dual coding approach*. Oxford Psychol. Series. N 9. N.Y.: Oxford Univ. Press.
- Royce, J. R. (1974). Cognition and knowledge: Psychological epistemology. In Carterette E., Fridman M. (Eds.), *Handbook of Perception*, 1, (pp. 149-176). N.Y.: Acad. Press.
- Hunt, E. (1983). On the nature of intelligence. *Science*, Vol. 219, no 4581, 141-146.

РЕЗЮМЕ

Ю Янь. Научные подходы и педагогические условия формирования художественно-образных репрезентаций будущих бакалавров музыкального искусства.

Статья раскрывает результаты теоретического исследования по формированию художественно-образных репрезентаций будущих бакалавров музыкального искусства. Проблемой теоретического исследования стало определение методологической платформы для разработки педагогических условий, которые на практике в поэтапном режиме будут способствовать эффективности формирования художественно-образных репрезентаций. В исследовании обозначена категория студентов, участвовавших в эксперименте как «бакалавры музыкального искусства». Вместе с тем, это обобщенная группа соискателей двух специальностей: 014 Среднее образование (Музыкальное искусство) и 025 Музыкальное искусство.

Ключевые слова: репрезентации, ментальный опыт, художественно-образные репрезентации, будущие бакалавры музыкального искусства, программная музыка, научные подходы.

SUMMARY

Yu Yan. Scientific approaches and pedagogical conditions for the formation of future musical art bachelors' artistic representations.

The article reveals the results of theoretical research on the formation of artistic-figurative representations of future bachelors of musical art. The problem of theoretical research was definition of a methodological platform for the development of pedagogical conditions, which in practice in a phased manner will contribute to the effectiveness of the formation of artistic-figurative representations. The study identified a category of students who participated in the experiment as "bachelors of musical art". However, this is a generalized group of applicants for two specialties: 014 Secondary Education (Musical Art) and 025 Musical Art.

The purpose of the study at this stage was to determine the scientific approaches that form the methodological basis for the selection of effective pedagogical conditions for the formation of artistic-figurative representations of future musical art bachelors.

In accordance with the purpose and objectives, the factors that objectively exist and influence formation of artistic-figurative representations are substantiated, which determines the scientific approaches and pedagogical principles of methodological direction.

The expediency of applying the following scientific approaches is substantiated: phenomenological, which corresponds to the principle of actualization of intellectual competence in the field of arts; artistic-mental with the principle of expanding the individual base of artistic knowledge and operating with it; cultural-value with the principles: the dominance of the value-semantic context in the evaluation of the work and focus on the cultural invariance of the value attitude to the artistic image; procedural-activity, which corresponded to the principle of activating the polymodal potential of artistic representations; narrative-discursive, according to which the principle of orientation on art-verbal support of accumulation of experience of the application of art-image representations is defined.

On the basis of the developed methodology, three pedagogical conditions were presented, which were introduced in stages: actualization of the fund of artistic-figurative thesaurus and artistic-perceptual standards; stimulating evaluative-reflexive attitude to the emotional-semantic content of the work in the holographic projection of experience; systematic application of the meta-construct "action-image-word". Piano program music was chosen as the semantic line of the introduced conditions.

Key words: representations, mental experience, artistic-figurative representations, future bachelors of musical art, program music, scientific approaches.